

onderweg • ontdekken • reizen • genieten

**EROPUIT
MET
PASEN**
blz. 56

MAART 2016

Pasar

Survival
in de **Ardennen**

Roadtrip
Brazilië

Fietsen op
Sicilië

5,45 euro

AFGIFTEKANTOOR GENT X

+ Kalkense Meersen / Normandië / Wenen / schattenjacht met gps

Kalkense Meersen

Wandelweekend tussen
water en mysterie

TEKST JAN ROOBRUCK - FOTO'S DIETER TELEMANS

Onze wandeling meandert mee met de Schelde.

Grazende schaapjes houden het gras op de Schelddedijken kort.

Sinds vorig najaar heeft het Scheldeland er een prachtig wandelnetwerk van maar liefst honderd kilometer bij. De knooppunten van netwerk Kalkense Meersen verbinden een hele reeks bezienswaardigheden en natuurplek in de streek tussen Dendermonde en Berlare. Reporter Jan Roobrouck trekt voor Pasar zijn wandelschoenen aan en verkent dit drassige universum van turfstekers en waterduivels.

De tekenfilm *Jan Zonder Vrees* zette in de jaren tachtig het platteland van Dendermonde op de kaart. Boer Stansen beklagde zich bij Jan Zonder Vrees over de onveiligheid in de streek: 'Hier in het mistige land van Dendermonde, aan de oevers van de Schelde tussen de bomen in het moerassige land, huist een waterduivel. Ze noemen hem Kludde.' Na een onheilsPELLende beschrijving van het monster volgde een panische uitroep: 'Vluchten is onmogelijk!' Ik verschil al op minstens één punt van mijn illustere naamgenoot: mij joeg Kludde als kind wel de daver op het lijf. Een jonge versie van mezelf zou hier in de Kalkense Meersen alle katten, honden of geiten met argwaan bejegenen, want volgens de legende kunnen die dieren zich op ieder moment ontpoppen tot vreselijke monsters... Op mijn tocht vandaag ben ik die angst gelukkig ontgroeid. Vanaf de Turfputstraat in Berlare verlaat ik de bewoonde wereld. Dit pad is een vast traject voor baasjes en hun honden, maar de viervoeters brengen me niet van de wijs. Jan Zonder Vrees heeft Kludde ontmaskerd en ik duik onverschrokken het moeras in.

De lokroep van de eend

Met dit besef geniet ik volop van de rust en stilte die het weiland en de bospartijen als pollen over me heen

verstuiven. Na enkele knooppunten kom ik bij het Donkmeer, dat door een smalle gracht met de Schelde is verbonden. Hier is de kalmte samengevloeid tot een waterstrook, besprenkeld met waterlelies en omzoomd met treurwilgen. Aan de overzijde van het meer strekt zich een boulevard uit met een keur aan villa's, fermettes en flats waarin het comfortabel wonen lijkt.

Het Donkmeer ontstond – en dit is geen legende – duizenden jaren nadat de Schelde haar loop veranderde. Een meander raakte toen afgesneden van de loop van de rivier en de rivierbedding vulde zich met veenplanten. Dit materiaal hoopte zich op en vormde een dikke laag turf die vanaf de late zeventiende eeuw gretig als brandstof werd ontgonnen. De lege turfputten vulden zich al snel met water en vormden de plassen, vijvers en meren die dit gebied zo aantrekkelijk maken.

Voordat de noeste turfstekers het Donkmeer opspitten, was hier alleen een plas die op oude kaarten als 'de Coye' staat aangeduid. Eeuwenlang was die kooi het toneel van een listig schouwspel tussen mens en dier. Met behulp van tamme lokeenden liet een kooiman vluchten wilde eenden neerstrijken. Die vogels lokte hij een langwerpige kooi in, door hennep- en boekweitzaad over een rieten schutting

Waar ooit turfputten lagen, vloeiden rivier- en regenwater samen tot het huidige Donkmeer.

Alleen het getrappel van hoeven of het gekletter van reigerssnavel brengen de kikkers vandaag nog aan het schrikken.

te werpen. Hij dreef de wilde eenden de spartelkorf in om ze te slachten, waarna ze als delicatessen pronkten op de feestdissen van de adel en de burgerij. Vandaag is van dat eendenleed niets meer te merken. De Eendenkooi is het middelpunt van een lieflijk recreatiedomein met een leerrijke kinderboerderij.

Op het bord van een bourgondiër

Het Donkmeer is bij liefhebbers van lekkernijen vooral bekend om een waterwezen dat eveneens tot de

verbeelding spreekt: de paling. In Palinghuis De Pluim eet ik voor het eerst paling in 't groen. Ik proef er ook het levensverhaal van deze unieke vissoort. Palinglarven worden geboren in de Sargassozee, ten zuiden van de Bermuda-eilanden, en drijven drie jaar lang met de Golfstroom mee in de richting van de Europese kust. De glasaaltjes zwemmen de rivieren op en ontwikkelen zich na acht jaar in zoet water tot volwassen palingen. Ten slotte trekken de vissen opnieuw naar de Sargassozee om een nieuwe generatie glasaaltjes voort te brengen en daarna uitgeput te sterven. De palingen die ervoor kiezen om de beste jaren van hun leven in het Donkmeer door te brengen, geef ik geen ongelijk, ook al lopen ze hier het risico om op het bord van een bourgondiër te belanden.

Handgemaakte heuveltjes

Vanaf de Eendenkooi en het Donkmeer is het eventjes kuieren naar park- en recreatiedomein Nieuwdonk. 's Zomers kan je hier zwemmen en het hele jaar door leven kinderen zich uit in de creatief ingerichte speeltuin. De piratenboot spreekt zelfs tot de verbeelding van hun ouders. Ook als de zon het laat afweten, is het terrasje van de cafetaria goed gevuld. Ik geniet van jongelui die enthousiast opgaan in een jeu de boules – het hoeven niet altijd hoogbejaarde Fransen

>>>

De veerboot bij Appels zet je met plezier over de Schelde.

De piratenspeelboot in Nieuwdonk trekt alle leeftijden aan.

Knotwilgen en zonlicht, het vlakke land dat Jacques Brel heeft bezongen.

Het sluisgebouwtje Riekend Rustpunt is verbonden met een streekproduct: beer.

te zijn. Wat verderop vermaken mensen zich met een kegelspel. Altijd weer zijn er de baasjes en hun honden die elkaars excuus vormen om een luchtje te scheppen of een frisse duik te nemen.

Wie volop van de natuur wil genieten, verkiest het morsige landschap van Berlare Broek. In en om deze zomp tekent zich een fraai coulisselandschap af. Lis- en rietkragen markeren de grens tussen de vijvers en de kreken. Onder de fijn getailleerde populieren krijgen de lange

stengels en de paarse bloemetjes van de reuzenbalsemien vrij spel. Bolle akkers getuigen van het vernuft waarmee de mens de omgeving naar zijn hand zet: door telkens in dezelfde richting te ploegen, creëerden boeren op dit modderige terrein heuveltjes met een voortreffelijke afwatering.

Doorkliefde kikkers

Aan dit doorweekte decor hebben de inwoners van Berlare hun bijnaam Puitenklopers te danken. Toen er nog kikkers in overvloed waren, trokken Berlarenaren langs de grachten en beken met een stok om de diertjes te doen opspringen en ze te vangen. De 'puiten' werden doormidden gesneden, waarna de hoofden in de beerput belandden terwijl de billettjes hun weg vonden naar verrijnde restaurants. Voor mij zijn de Kalkense Meersen eerder een plaats van dierenplezier. Alleen het getrappel van hoeven of het gekletter van reigerssnavelen brengen de kikkers nu nog aan het schrikken. De broekbossen huisvesten een weelde van zang- en watervogels.

Ik vervolg mijn pad langs dit walhalla van watersnip, wintertaling en wielewaal totdat ik de lus van de wandeling heb volgemaakt. De vermoeidheid laat zich voelen (de turfmeander is best uitgestrekt) en toch zet ik door tot bij de Schelde. Een bezoek aan *Beerleer* is namelijk onvolledig zonder een passage langs het Riekend Rustpunt. Dit oude sluisgebouwtje is verbonden met een ander streekproduct: beer. Vanaf 1644 deed de sluis dienst als een loskaai voor stedelijk afval en mest. De lokale boeren waren fervente afnemers van stadsmest die hier per schip werd aangevoerd. In het sluisgebouw is sinds 2011 een permanente expo, *Van stadsstront naar zandgrond*, die het verhaal van de mesthandel 'in geuren en kleuren' uiteenzet.

Bezongen, gefilmd, bejubeld

Vanaf dit 'kleinste museum van Vlaanderen' bereik ik bij zonsondergang de Scheldeoever. Een zomers briesje waait me tegemoet. Dit is het vlakke land dat Jacques Brel heeft bezongen. De kerktoren van Wichelen spietst trots door de horizon heen. Overstromingsgebied Paardenweide en getijdengebied Bergenmeersen kleuren in een warm aquarel, terwijl de zuidenwind jubelt langs de baan. De afwisseling van elzenbroekbosjes, wilgen en notelaars, rietveld en grasland verleent dit overstromingsgebied een veelzijdigheid die een diversiteit aan joggers, wandelaars en fietsers aantrekt.

's Anderendaags tref ik dezelfde fauna aan wanneer ik het kasteelpark van Berlare, de Scheldebroeken en de Sint-Onolfspolder verken. Het intiem ogende kasteelpark deed onder meer dienst als filmlocatie voor de tv-serie *In Vlaamse Velden*, terwijl de buurt Waterhoek opduikt in Hugo Claus en Fons Rademakers' film *Mira*.

Langs de Scheldebroeken grazen schapen de dijken af. Paarden vervangen ook hier stilaan de runderen in het traditioneel Vlaamse plattelandsbeeld. Wie graag in het zadel zit, kan dit waterlandschap te paard of met de fiets doorkruisen. De afstanden zijn vrij groot en het jaagpad leent zich uitstekend voor tweewielers. Fietsers kunnen net als wandelaars gebruikmaken van de veerboot om de overzet naar Appels te maken. Alleen al de ijsjeschalet bij het restaurant Appelsveer is die oversteek waard.

Moerasland aan de Schelde

De veerpont van Appels stond al vermeld in het Verdrag van Verdun uit 843, hoewel er toen nog geen sprake was van roomijs. Op een plek waarvan de oorsprong in mysterie is gehuld, duiken geheid spoken op. Het veer in Appels is de thuisbasis van de Zwarte Madam. Zij is in de woorden van jeugdschrijver Patrick Bernauw 'zo'n beetje een combinatie van een kwelgeest en een gewoon spook'. Bernauw legt uit hoe de Zwarte Madam, gekleed in een zwarte kapmantel, steeds weer opdook aan de overkant van het water: 'Over 't meer!', riep ze dan. 'Zet mij over 't meer! Ik wil over 't meer!' Maar toen de veerman tot bij haar roeide om haar over te zetten, loste ze op in het niets. In het land van Kludde zijn tal van mysteries te ontdekken. Zo doen er bijvoorbeeld ook heksenverhalen de ronde over Sint-Odulf, een missionaris uit de tiende eeuw die zijn naam verleende aan de Sint-Onolfspolder. Als ik het voodooosfeertje dat uitgaat van de volksvertellingen optel bij de sappige charme van de broekbossen, dan is het gerechtvaardigd om de Kalkense Meersen te bestempelen als het moerasland van Vlaanderen. En absoluut de moeite waard om te ontdekken. <<

De Kalkense Meersen

De Kalkense Meersen liggen in het hart van het Oost-Vlaamse Scheldeland, tussen Overmere, Uitbergen en Appels. Pasar gebruikte het centraal gelegen Berlare als uitvalsbasis.

ERHEEN

• **Openbaar vervoer:** de meest nabije treinstations zijn in Dendermonde, Wetteren en Schoonaarde. Vanaf daar ben je aangewezen op de bus.

WANDELROUTE

Pasar wandelde via de volgende paden:

- **Langs donk en broek:** 10,2 km, startpunt aan het Infokantoor/ Museum Donkmeer, Donklaan 123, Berlare (knooppunten 1, 2, 9, 11, 10, 31, 30, 29, 28, 14, 15, 7, 1). Pasar begon de wandeling bij knooppunt 15, nabij B&B Arte en eindigde met een extra lus van een 4-tal km langs de knooppunten 16, 17, 6 en 7.
- **Stiltewandeling Scheldebroeken:** 9,5 km, startpunt bij Taverne 't Veerhuis, Waterhoek 25, Berlare. (knooppunten 64, 62, 63, 39, 38, 37, 36, 66, 65, 64, 70, 75, 73, 72, 71, 70, 64)

Je vindt de kaartjes en volledige beschrijving van deze en andere routes en bezienswaardigheden in de inspiratiegids van het wandelnetwerk Kalkense Meersen-Donkmeer.

ETEN & DRINKEN

- 1 **De Pluim:** dit restaurant is dé referentie voor paling en dient ook uitstekende vleesgerechten op. Donklaan 152, Berlare. www.restaurantdepluim.be
- 2 **Appelsveer:** voortreffelijke plek om te eten dankzij de sfeervolle inrichting, de vriendelijke bediening en de verrassende streekgerechten. Hoofdstraat 175, Appels. www.appelsveer.be

3 **'t Veerhuis:** de ideale plek om een wandel- of fietstocht te onderbreken voor een wafel of een hartige snack. Waterhoek 25, Berlare. www.hetveerhuis.be

SLAPEN

Wil je meer dan één route in de Kalkense Meersen verkennen? Dan is een wandelweekend zeker aan te raden.

4 Pasar logeerde in **B&B Arte:** een charmante B&B aan de rand van Berlare, die naast overnachtingen ook wellness en een gastentafel aanbiedt. 's Morgens geniet je van een uitgebreid ontbijt met huisbereide producten. In de Afrikaanse kamer verblijf je voor € 95, de kamers in Balinese en Moorse stijl kosten € 115 per nacht (voor 2 personen, wie alleen reist betaalt minder), Turfputstraat 102, Berlare. www.artelogies.be

5 **Camping Groenpark:** voor wie liever kampeert, is Camping Groenpark een prima alternatief. De camping ligt in een groen kader vlakbij het wandelnetwerk op de grens tussen Zele en Overmere, biedt diverse verblijfsmogelijkheden en modern sanitair comfort. Prijzen vanaf € 12. Gentssesteenweg 337, 9240 Zele. www.campinggroenpark.be

MEER INFO

Voor bijkomende informatie en voor de wandelkaart en de inspiratiegids, kan je terecht bij Toerisme Oost-Vlaanderen (www.tov.be) of bij de toeristische infokantoren van Berlare, Dendermonde, Aalst of Wetteren.

